ОБЩОЧОВЕШКИТЕ ЦЕННОСТИ НАД ВСИЧКО!

АПРИЛЦИ

Общински вестник

ISSN 1310-4918

11

(907) Брацигово, год. XXX,
28 ноември 2024 г.
четвъртък

30 ст.

ПРЕДСТОИ ВТОРИ ЕТАП ОТ ОБНОВЯВАНЕТО НА ПАНТЕОНА НА СЛАВАТА В БРАЦИГОВО

Министерският съвет одобри на заседание допълнителни трансфери по бюджетите на общините за 2024 г. за финансово подпомагане на общините за опазване и поддържане на военни паметници, съобщиха от пресслужбата на кабинета.

Въз основа на състоянието на паметниците, подадените документи с приложените количествено-стойностни сметки и снимков материал на актуалното им състояние, постоянната междуведомствена комисия е одобрила 41 военни паметника на обща стойност 419 955 лв., които да бъдат предложени за финансово подпомагане по бюджетите на съответните общини в рамките на предвидените за целта финансови средства за 2024 г. в размер на 420 хил. лв.

Съгласно Закона за военните паметници (ЗВП) военните паметници са публична общинска собственост, с изключение на паметниците, определени от министъра на отбраната, съгласувани с министъра на културата, за публична държавна собственост. Задължение на държавата и общините е да полагат грижи за военните паметници на територията на страната и в чужбина, а съгласно чл. 11 от ЗВП органите на изпълнителната власт и органите на местното самоуправление са длъжни да опазват предоставените им военни паметници.

В изпълнение на разпоредбите на закона ежегодно десетки общини изпращат до областните комисии „Военни паметници“ и Министерството на отбраната своите предложения за финансово подпомагане на дейности по опазването и поддържането на военни паметници, които се намират в лошо състояние. Многобройните предложения се разглеждат на заседания на Постоянната междуведомствена експертна комисия от Министерството на отбраната и Министерството на финансите за определяне на реда за предоставяне на средства на органите на местното самоуправление, на които са предоставени за управление военни паметници, и разглеждане на постъпили предложения за финансиране.

Около 3500 са военните паметници на територията на България, сочат данните на Националния регистър на военните паметници в България, съобщи в началото на октомври Петрич Радослав Симеонов, главен експерт „Военни паметници и военно-патриотично възпитание“ в Министерството на отбраната. Над 200 хиляди са българските офицери и войници, загинали във войните за национално обединение и освобождение, допълни той.

Средствата ще бъдат разпределени между общините Струмяни, Велико Търново, Горна Оряховица, Павликени, Стражица, Бяла Слатина, Мездра, Роман, Тервел, Дупница, Кочериново, Априлци, Угърчин, Брацигово, Левски, Първомай, Садово, Исперих, Разград, Иваново, Ценово, Нова Загора, Сливен, Смолян, Ихтиман, Копривщица, Самоков, Сливница, Хасково, Болярово, Тунджа и Калояново.

Допълнителните трансфери се осигуряват за сметка на предвидените със Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г. финансови средства за подпомагане на общините за опазване и поддържане на военните паметници.

През пролетта на 2024 г. Община Брацигово получи и усвои 32 000 лв. за ремонт на външната част на Пантеона на славата на площад „Централен“ и бе одобрена за финансиране за втори етап на реновиране на военния паметник, който ще се реализира през 2025 година.

Между два броя

СЪБИТИЕ ЗА ОБЩИНСКИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ: „ВЪЗМОЖНИ ЛИ СА ОБЩИНИ #БЕЗ ОТПАДЪЦИ?“

Сдружение BG „Бъди активен“ събра представители на общини от цялата страна на еднодневно събитие „Възможни ли са общини #БезОтпадъци?“, което се състоя на 21-ви ноември в София Тех Парк, зала the Venue, от 10:00 до 17:00 ч.

Събитието бе за експерти от отдели „Екология“, „Управление на отпадъците“, „Опазване на околната среда“, представители на общини, с които работят и имащи отношение по темата.

Програмата включи теми, поднесени от експерти, като:

- ***Европейската Зелена Сделка и общините;***
- ***По-зелени градове, по-светло бъдеще: ролята на общините в „Нов Европейски Баухаус“;***
- ***Партньорство при изпълнение на концепция за Интегрирани Териториални Инвестиции (ИТИ);***
- ***Бъдещето на депозитната (DRS) система в България;***
- ***Управление на отпадъци – тенденции и работещи практики;***
- ***Общностите, съставени от активни граждани – неизползваният ресурс от общините.***

В рамките на събитието се проведе и официалното награждаване на най-активната община в кампанията „Искам да съм полезен… Рециклирай ме!“.

„Еко Отговорна Община #БезОтпадъци“ е награда, която признава целогодишните усилия и постижения на общините в насърчаването на отговорното отношение към околната среда, управлението на отпадъците и ангажирането на общността и е част от кампанията „Искам да съм полезен… Рециклирай ме!“ с финансовата подкрепа на Кока Кола Къмпани. Миналата година община Брацигово бе отличена за активно участие в кампаниите по борба с отпадъците, а тази година голямата награда бе присъдена на община Златица.

ЗАПОЧНАХА КОЛЕДНИТЕ ПОСТИ

Рождественските пости са последни за годината

Постът е велика духовна сила. Той освещава душите ни и ни помага да побеждаваме тъмните сили и лошите мисли в нас. Същевременно постът пречиства тялото, което е храм на Светия Дух. Затова духовното очистване включва не само ограничаване на храната, но и освобождаване от греховни действия.

Коледните пости са специален период в християнския календар, изпълнен със смисъл и символика. Те започват на 15 ноември и завършват на Бъдни вечер, 24 декември. В православната традиция постите са установени като време за смирение и грижа за вътрешния свят. Следването на постите ни помага да се освободим от ежедневния стрес и излишъците, като се фокусираме върху здравословен начин на живот и култивираме вътрешна устойчивост. Според вярванията, въздържанието от храна и изкушения укрепва духа и развива волята, като ни напомня да ценим истинските духовни ценности.

Постите са благоприятни периоди и възможност за всеки, който иска да бъде по-добър, скромен, смирен, здрав, чист и духовно осъзнат. Чрез следването на коледните пости човек може да пречисти сърцето си и да се облагороди духовно.

Ако погледнем календара, постите заемат повече от половината година – около 200 дни. Чрез тях ние съзнателно се лишаваме от някои житейски удобства, с цел пречистване на тялото отвън и отвътре, засилване на волята и силата на духа си и освобождаване на място за култивиране на духовни ценности. По този начин човек възвръща своите здраве, устойчивост, осъзнатост, радост и щастие.

По време на постите можем да ядем всичко, което е от растителен произход. Напълно се забранява консумацията на месо, яйца и млечни продукти. Ако по време на поста има по-голям християнски празник, се разрешава риба. През Коледните пости това са 21 ноември – Въведение Богородично, и 6 декември – Никулден.

ДЕН НА ХРИСТИЯНСКОТО СЕМЕЙСТВО

На 21 ноември православната църква отбелязва празника Въведение Богородично. В българския народен календар той е отреден за Ден на християнското семейство.

Семейството е ценност, съумяла да съхрани народността и духовността ни през годините. В него е нужна любов, уважение един към друг, хармония и вяра. Необходими са отзивчивост и ведрост.

От векове наред дедите ни са вярвали, че домът е свещено място, в което децата научават най-ценните житейски уроци, както и усвояват важни знания за света. В семейството те не само биват възпитавани, но и изграждат своя характер.

Този ден Църквата е приела и за Ден на християнското семейство. Семейното ходене на църква в този ден символизира влизането на тригодишната Мария в храма и напомня на родителите за духовните им задължения към децата. Защото семейството е най-доброто училище, което може да даде първите познания за християнските добродетели, на които векове се е крепял българският род.

Традициите казват още, че след църква семейството се събира около масата на чаша вино, топла питка и вкусна гозба. Така се чества здравата връзка помежду всички, а масата се оставя неразтребена, за да дойде Богородица през нощта, да хапне и благослови дома.

Верни на преданията, и тази година КСУДС спази традицията да се подреди трапеза с „Постните ястия на моето семейство“. В инициативата се включиха с удоволствие всички образователни институции, ангажирани с отглеждането, възпитанието и социализирането на нашите деца.

Учениците от СУ „Народни будители“ поднесоха и кратка програма, а ястията на децата от ДГ „Здравец“ бяха вкусни и добре аранжирани. Имаше за всички, уважили празника.

Според народните поверия, на този празник българите гадаят какво ще е времето през следващата година. Ако е топло и слънчево, зимата ще е люта, лятото – сухо; ако вали дъжд или сняг, зимата ще е снежна, лятото – дъждовно, а реколтата богата...

ПУБЛИЧНО ОБСЪЖДАНЕ НА ИДЕЙНА КОНЦЕПЦИЯ ЗА ОБНОВЯВАНЕ НА ПЛОЩАД „ЦЕНТРАЛЕН“

В навечерието на един от големите християнски празници – Въведение Богородично, на 21.11.2024 г. от 17.30 ч. в камерна зала на НЧ „Васил Петлешков – 1874“, кметът на община Брацигово Надежда Казакова и архитекти от Камарата на архитектите в България – Десислава Димитрова и Александър Недев, представиха идейна концепция за обновяването на площад „Централен“, гр. Брацигово.

Проектът предлага цялостна реконструкция на площадното пространство пред Културния дом. Целта е да се съхрани основният архитектурен облик на центъра, като се запазят всички паметници и отчасти зелените площи. Запазват се някои дървесни видове и се реформират зелените площи и растителността. Предвижда се подмяна на настилката, издържана в основния камък – риолит. Запазват се местата за отдих на деца и възрастни, а основният акцент ще бъде изграждането на постоянна сцена – фонтан, която за първи път в България ще съчетава симбиозата на вода и огън.

Идейният проект за обновяването на центъра на град Брацигово съчетава в себе си традиции и новаторство по уникален и индивидуален начин.

Очаква се финансирането на проекта да бъде по програми за регионално развитие на новия програмен период след 2025 година.

КОЛЕДА СА ЗАДАВА

Това е откъс от една книга за неповторимите майстори на брациговски лакардии и мурафети, за задявките по чудомировски на нашите бащи и баби, за съхраняване на корените на брациговци и истории за достопочтени брациговски фамилии. Неща като тези не се случват лесно, затова се нуждаем от вашата подкрепа – за да стане книгата факт.

Врямето са залади и става няшчо сербезлия. Сабальто като изляниш на двора си мирише на зима. Гъст черен облак от печките го забулило Брацигово и си мирише на огин, въглишча и сашки. Сланъта пада по-серьозно, биля ранту цялее балкан а настръхнал и побелява. Отгора земъта замръзва, побелява и я готова за първия сняг.

И ния сме ги приготвили шайните и чакама. Като малък не помна да идвал дядо Мраз без сняг. Ми за кво мо шайната тогава.

Животните и те са готови. Котките са закръглиха, наедраха и станаха пухкави. Не им са броят ребрата като през лятто. Бишто Георги отива къда 200 оки. Сланината мо дебела и не му пука от ладното.

Под сайванта татко я натрупал голяма камара от снопи клони със зелена сушена дъбова шума. По тях тук-там има шикалки и желъди. Шикалките ги обирам за содната га играма, а желъдите Гочето ги рупа като бамбони лукчета. До шумата има наредени бая, голями бали ароматна сушена люцерна от нивата. В чували я заредена ронкана царевица и ярма на животните за цялта зима. Като вляниш в зимника, та лъхва приятна миризма на вино, лана, ябълки, слама и ошавки. По рафтовете са строени бурканите със зеленчуци, сладка, компоти, рачел и т.н. Кацата със зелто я пълна и втасва. Винто я източено от каците и са бистри в чебурите. Джибрите са заредени с малко захар, оти я кът ври за ракия. Остава да напълним сланинарката, ама Кольда вейки са задава, та и тая жа стане. Сичко я заредено като ранителен склад на противоатомно убежишча. Башчата вика, че спокойно може да изкарама една година в избата, без да излизамъ от нея. С бай Тодо Бурове имаа само съмнение дали винто жа стигне.

Еднъ сутрин, ошча не сма станали със сестрата и не са съмнало, мама нахлува в детската и вика:

– Айда, да ве честит първе сняг.

Прискляпам като гърмян заяк, додека са разсъна. В главъта ми штраква нящо...

СНЯГ! И скакам кат опарен. Търкам очите и веднага залепвам носа на прозореца. Джама я студен, по края през ношчъ я замръзнал, оти си бяя единични, ама кой ти усящча студеното? Гледам снежната приказка отвънка и аха да изляна през джама. По покривите вяйки я натрупало къда педъ. Сичко я побеляло. Клоните на лозниците са станали като в приказката на пухкави кадели. По лозницата снега искри на уличната ламба. Снежинките танцуват, люшкат са насам-натам, въртът са и мекичко и безшумно полягват на лозницата. Сърцето ми лупка, радост голяма – най-посля.

Сабальто мама ма дигаша от леглото със сума ти кындърми, ама ся съм напънат къй пишчоль. Ошча не съм ги оплакнал очите и излизам навънка. Намушквам шлапатарите, де стояха пред вратата на долната стая. Малко ге навял снегъ, ама кой ти гледа. На двора вейки има пътека до животните и входната порта, татко я отишал на работа. Права веднага еднъ снежна топка. Снегъ я пухкав, сух и зорно са прай топка. Прозорчето на аера я отворен леко и от него излиза пара от козите. Гочето ма усящча и започва да дига пара. Отивам до кочината. Стои си отвънка в неговата лятна резиденция. Дига муцуната нагора, върти пашката, лапа снежинки и са радва на снегъ като мен. За награда получава еднъ топка сняг по сапата. То са разиграва, сланинката са тресе, опитва да рипа, ама дупето мо натежало ного. Ако знае кво го чака, ич нема да му са игра. Мама са подава от долната стая и вика:

– Посля ша играш, идвай, че закуската истина.

(Следва продължение)

РУБРИКАТА НА ХРИСТО ДЮНКОВ

По инициатива на читателите в сайтовете на „Брациговски диалект“ и „Магията на Атолука“ откриваме дарителска сметка за набиране на средства за издаване на книга за град Брацигово на брациговски диалект.

Ние сме това, което сме наследили и носим през вековете. Съхраним ли нашето родословно дърво, родното си място, историята на родината си в истинския им вид, тогава сме правилните хора. За това разказва Христо Дюнков в своята бъдеща книга за родното Брацигово.

Сметката е:
ЦКБ АД Клон Асеновград
IBAN: BG92 CECB 9790 10J6 5030 00
BIC: CECBBGSF

С благодарност за всяка помощ по нелекия път на издаването на книги.

ПРАЗНИК НА КАРТОФА

Отново се връщаме към хубавите споделени традиции.

За 18-и път Празникът на картофите събра в Равногор любители на традиционния поминък на жителите му.

Организаторите благодарят на всички, които почетоха празника, на всички картофопроизводители, на чиято продукция се насладиха домакини и гости. Благодарности се изказаха към кметството на Равногор и към местната църква „Св. Св. Петър и Павел“, които взеха активно участие. Празникът бе весел, а и времето бе с празнуващите.

Седмина производители спореха чий картоф е най-тежък и най-красив, а компетентно жури определи победителите.

Първа награда за най-голям картоф – с тегло 1.430 кг, грабна производителят Йордан Велков. Отличието за най-причудлива и красива фигурка при израстването на барабоя, както го наричат местните, бе присъдено на Ангел Андреев. Природата бе сътворила от картофа му същинска фигурка на костенурка.

Вкусни ястия с използване на картофи и други продукти напълниха трапезата в центъра на селото. 12 майсторки демонстрираха кулинарния си мурафет, също оценен от журито. Първа награда за пирожки, баници и палачинки, подправени с картофи, получи равногорска снаха – рускинята Нина Ванкова. На втора място се класира Стефка Стамболиева за ястието „Картофи с кученца“.

Както всеки празник, и този не мина без веселба и дълги хора.

На сцената излязоха местният състав „Равногорски бисери“, групата за автентичен фолклор при читалището в Розово, танцов състав „Детелина“ и деца от основното училище във Величково. За първи път участва и певецът Свилен Тодорински, който е и композитор.

В края на празничното събитие присъстващите опитаха специалитета на равногорци – варен наполовина картоф със сирене. Картофите – 120 килограма, са дарени от производителите.

Празникът на картофите, организиран от местното читалище, кметството и пенсионерския клуб, се провежда през октомври, след прибирането на реколтата – в последната или в предпоследната събота на месеца. Този регламент е записан в летописната книга на читалището, поясни Мария Спасова, секретар на културната институция.

ЦЪРКВАТА В РАВНОГОР С НОВО НАСТОЯТЕЛСТВО

На деня на Света великомъченица Екатерина – 24.11.2024 г., в църквата на село Равногор „Св. Св. ап. Петър и Павел“ се проведоха избори за настоятелство.

Избрани бяха четирима души: Недялка Хаджиева, Николинка Димитрова (Петкова), Петрунка Смъркалева и Янко Щърбев.

Председател на настоятелството е и.к. Любомир Траянов.

Поздравихме новото ръководство с пожелание за успешна и благодатна работа през настоящия мандат.

ПОЖАРОБЕЗОПАСНОСТ ПРИ ОТОПЛЕНИЕ И ЕЛИНСТАЛАЦИИ

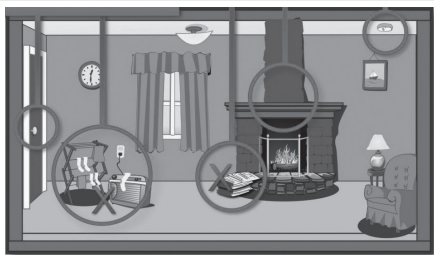

Най-много пожари в дома възникват по време на студените зимни месеци

Ето няколко съвета за намаляване на риска от пожар.

• Проверявайте отоплителната система и почиствайте комините най-малко веднъж годишно.

• Не поставяйте горими материали на по-малко от метър от отоплителни и нагревателни уреди.

• Използвайте уредите само по предназначение.

• Изключвайте уредите, когато излизате или си лягате.

• Поставете детектор за пожар, за да ви предупреди при нужда.

ОТОПЛИТЕЛНИ УРЕДИ С ТВЪРДО ГОРИВО

• Почистете и укрепете димоотводните тръби. Проверете комина дали е почистен и добре измазан, без пукнатини.

• Използвайте безопасно място за изхвърляне на пепелта и жарта.

• Не оставяйте камини с открит огън без надзор.

• Не използвайте леснозапалими течности (бензин, нафта и др.) за разпалване.

• Монтирайте печките върху негорими подложки с размери, по-големи от тези на уреда.

• Монтирайте в помещението детектор за въглероден оксид/диоксид, за да ви предупредят при достигане на опасни за здравето стойности.

ПОЖАРОБЕЗОПАСНА ЕЛИНСТАЛАЦИЯ

Електричеството е неизменна част от всекидневието ни и го приемаме за даденост, но повредите в елинсталации са едни от най-честите причини за възникването на пожари. Остарялата елинсталация повишава риска от пожарни инциденти. Вижте тези правила и съвети, за да предпазите вашия дом.

• Всички дейности по отстраняване на пролеми по вашата елинсталация трябва да се извършват от електротехник.

Обърнете се към специалист да провери вашата елинсталация, ако:

– домът ви е на 40 или повече години;

– закупувате жилище;

– правите основен ремонт;

– подновили сте основните електроуреди през последните 10 години.

• Подменете електрическите предпазители (бушони) със стопяема жичка с автоматични. По-надеждни са и могат да се използват многократно.

• Проверете дали всички елкръгове са правилно отбелязани на таблото. Когато подменяте бушон, проверете дали е със съответния ампераж.

• Инсталирайте контакти с дефектнотокова защита, ако се намират в близост до вода (мокри помещения, бани), за да се предпазите от токов удар.

• Веднъж месечно проверявайте всички бушони и прекъсвачи дали функционират правилно.

• Редовно проверявайте кабелите, контактите, щепселите и електроуредите за повреда. Ако има такива, не ги използвайте, преди да ги отстраните.

• Не претоварвайте контактите с много електроуреди.

• Не използвайте разклонителите постоянно. Никога не включвайте в тях електроуреди като бойлери или печки.

• Не прекарвайте кабели под килими или постелки.

• Не затискайте кабелите с мебели, врати или прозорци.

МОБИЛЕН СЪБИРАТЕЛЕН ПУНКТ

Мобилни пунктове за опасни отпадъци от домакинствата бяха организирани в Брацигово и Исперихово.

Мобилният събирателен пункт за общинския център Брацигово и село Исперихово се проведе на 7.11.2024 г.

Той бе на разположение от 8.30 до 11.30 ч. в Брацигово на паркинга до хотел „Стромон“ и от 12.30 до 15.30 ч. в село Исперихово, пред кметството.

В пункта безвъзмездно се приемаха следните опасни домакински отпадъци: живак и живачни уреди (термометри, прекъсвачи и други подобни), лакове и бояджийски материали, домакински препарати и химикали, мастила и замърсени опаковки, фармацевтични продукти (лекарства с изтекъл срок на годност).

Универсалният телефонен номер за запитвания и заявки при нужда е 0700 11 750

Системата за събиране на опасни отпадъци от домакинствата, плод на съвместните усилия на Община Брацигово и „БалБок Инженеринг“ АД, се прилага за първи път на територията на селищната ни система.

Ден на четенето – България

В много страни по света четенето се отбелязва в специални дни.

В България празнуваме дните на книгата и авторското право, почитаме отделни велики личности – писатели и поети, отбелязваме важни годишнини и отдаваме почит на преводачите, на художниците, на учителите, на будителите.

Факт е, че все още не отбелязваме четенето като основен за грамотността процес, от който зависи промяната на средата, на обществото и на бъдещето ни.

През 2024 година, в третия петък от ноември, се проведе второто издание на националния Ден на четенето. Защо? – Защото вярваме, че…

„Иновациите започват с четене!“

Мотото за второто издание има силата да обедини цялото общество около разбирането, че промените и новите идеи, независимо в каква област са, не могат да се случат без добри умения за четене. Готови ли сте да го докажем заедно?

Денят на четенето е инициатива на Фондация „Четене“, провеждана в България в третия петък на месец ноември в съответната година, с цел повишаване интереса към четенето като основен процес за развитието на функционалната грамотност.

На 17 ноември 2023 г. се провежда първото издание на инициативата Ден на четенето – България, под наслов „Четенето дава възможности!“, в което участие взимат над 177 000 българи. В инициативата се включват близо 300 библиотеки от цялата страна, над 350 детски градини и близо 1 000 училища, сред които и неделни училища в чужбина.

В Деня на четенето се слага началото на още една мащабна инициатива – Национален пакт за четенето, с който се призовават гражданите, синдикатите, националната и местната власт да работят заедно в името на четенето, което да бъде осъзнато като основен приоритет, от който зависи развитието на индивидите, здравето и социалното благополучие.

Защо Ден на четенето?

В България нямахме специален ден, който поставя на фокус четенето като основен процес в основата на грамотността, трупането на знания, развитието на уменията на индивидите, подготовката на служители за бизнеса, силно гражданско общество.

Според индекса за човешкия капитал на Световната банка за 2020 г., дете, родено в България, може да развие само 61% от потенциала си, ако завърши пълния цикъл на образование и получи пълни здравни грижи.

Промяната на средата е бавен процес, особено ако се опитваме да поправяме последствията. С Деня на четенето искаме да работим в посока на превенция на проблемите, защото четенето дава реални, научно доказани възможности за развитие на хората.

Първият Ден на четенето в България се провежда с подкрепата на Stiftung Lesen (Фондация „Четене“), Германия.

Седмицата на четенето е инициатива, която популяризира навиците за четене и има редица ползи както за децата, така и за възрастните. Участието в инициативи като Седмицата на четенето насърчава социализацията и изграждането на общност сред участниците. Обсъждането на книги и споделянето на литературни преживявания помага на хората да създадат нови приятелства и да обменят идеи.

Продължаваме с инициативи, посветени на четенето!

През 2024 г. Денят на четенето се проведе в България на 15 ноември. Община Брацигово се регистрира и взе участие във всички форми на инициативата…

Четоха в детските градини, в училищата, в Общинска администрация, в клубовете. Четоха малки и големи. И вярваме, че наистина иновациите започват с четене…

Фондация „Четене“ благодари!

Благодарим ви, че бяхте част от онези 294 378 българи, които празнуваха заедно на 15 ноември втория Ден на четенето!

С ваша помощ можем да твърдим по-уверено, че по-доброто започва с четене.

Какво се случи във втория Ден на четенето?

Регистрираха се 1 078 училища, 438 детски градини и близо 30 български училища в чужбина.

238 библиотеки и читалища организираха свои събития и инициативи, посещения в детски градини и училища, интригуващи четения за по-възрастните читатели, представяния на книги, срещи с писатели.

Няколко от най-престижните университети в страната се включиха със свои събития, организирани и/или подкрепени от студентските съвети.

Музеи и културни центрове в страната и чужбина (напр. Националният етнографски музей при БАН, Magura Cultural Center USA, Association Bulgarian Culture & Education ABCE UK и др.) проведоха срещи с читатели, свързани с Деня на четенето 2024.

Редица институции и представители на местната власт не останаха безучастни в Деня на четенето. Окръжният съд в Благоевград, Община Брацигово, Община Дупница, Община Троян, кметството в Равно поле – всички организираха свои изяви в Деня на четенето.

Във второто издание на инициативата бяха включени и представители на различни групи, често изключвани от подобни събития. Домът на онкоболните във Варна насочи вниманието ни към поезията като част от терапията. В няколко от домовете за възрастни хора в страната също бяха организирани четения.

Немалко служители на компании заявиха, че ще отделят време за четене в офисите си, а детски центрове, книжарници, печатници, ПР агенции, хотели и други регистрираха инициативи, част от които бяха достъпни за широката публика.

Четоха учениците на СУ „Народни будители“

Четоха децата на ДГ „Здравец“ – Брацигово

Четоха учениците на НУ „Васил Петлешков“

Четоха децата на ДГ „Пъстро хвърчило“ - Бяга

Четоха учениците на ОУ „Христо Ботев“ - Бяга

Четоха децата на ДГ „Вълшебство“ – Козарско

Четоха и в библиотеката при читалището в село Бяга

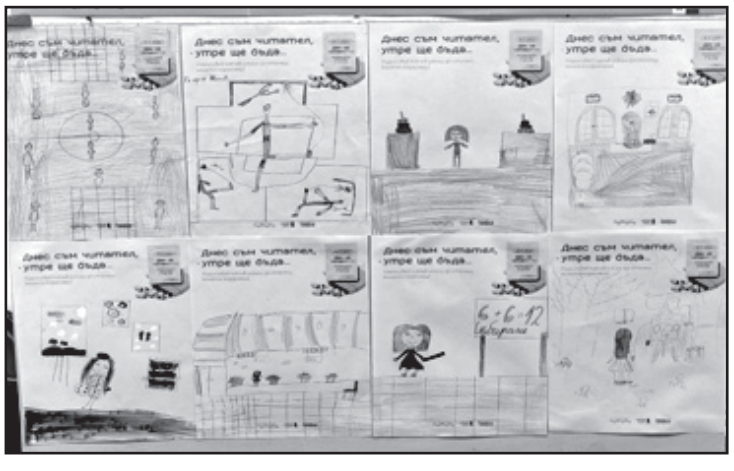

НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО – ДОЛАРЪТ!

(фрагмент от книгата „Стъпка в петото измерение)

През изминалите 45 години на всенароден възход за долара наистина можеше да се говори като за Негово Величество. И с право – всевластието Му бе неоспоримо в целия свят. А като говорим за България, трябва да отбележим и още нещо – за обикновения гражданин „зеленият гущер“ бе недостъпен толкова, колкото и кралските особи. Че и повече, защото ако образът на английската кралица можеше да се зърне от време на време чрез някоя от медийните публикации, то ликът на доларовата банкнота – никога! Тя бе недостъпна дори и за онези, които години наред бяха „яли пясъците“ на Либия или „топили мас“ из екваториалните джунгли. Официално в техните банкови сметки наистина постъпваха понякога хиляди долари, но реално те никога не ги виждаха. Вместо зелените банкноти, БНБ предоставяше на притежателите им специални бонове, като междувременно отхапваше от тези авоари по още някакви си 4-5%.

За царствеността на американската валута можеше да се съди и по нейното тайно съществуване. Доколкото я имаше в България, тя никога и по никакъв начин не напускаше дворците си. Тоест – подземните трезори на БНБ. По този начин простолюдието не можеше нито да я види, нито да я пипне. И тъй като все пак в живота всяко правило има изключение, съществуваше такова и тук. А от него съвсем законно се възползваха тези, които напускаха страната по Второ направление.

Тъй като последният израз е понятие напълно непознато за родените след 1990-а, налага се да го поясня. През онзи период във финансово измерение ръководството на държавата бе разделило света не на Изток и Запад, или на нещо друго, а на две направления. Първото включваше държавите от бившия соцблок. Екскурзиантите, туристите, работещите и всички други, които се запътваха към тях, имаха право на обмяна на левовете си, но само в съответните парични единици – рубли, леи, форинти, крони и т.н. В ограничено количество, разбира се.

Останалата част на света бе категоризирана като Второ направление. И така, на малцинството, на което по една или друга причина му се отдадеше невероятният шанс да прекоси тези граници, се сдобиваше и с правото на конвертируема валута – долари, марки, франкове... Но пак в ограничено количество. При това – доста по-ограничено.

Точно такъв късмет извадих и аз в началото на юни 1988 г. Изпращаха ме на работа в Ангола – с паспорт и изходна виза в него, а в тази връзка и с разрешение за годишен аванс от 30 долара, тъй като анголската кванза навсякъде по света не струваше и пукната пара.

И така в едно свежо юнско утро се запътих към централната сграда на БНБ, разположена на жълтите павета. Щях да получа истински тридесет долара!

Тръпнех! И как не – за пръв път в живота си щях да погаля с ръката си прословутия зелен гущер! И това беше невероятно. Като редови строител на комунизма, през целия ми живот държавата грижливо ме бе предпазвала от развращаващите зелени хартийки. Както вече казах, тогава никой освен нея нямаше право да ги притежава. А ако у някого се откриеше някое и друго гущерче, той мигом биваше арестуван, за да даде подробни показания за това как се е сдобил с тях. А после да бъде глобен и вписан в регистрите на Народната милиция като валутен спекулант.

Помня например как веднъж служителите на реда заловиха един мой приятел да се облекчава в парка. Поискаха му паспорта, а като го разгърнаха, намериха сгънати в него десет долара.

– О! Я виж ти! Какво е това тук? А? – спогледаха се те така, сякаш бяха заловили не една обикновена банкнота, а шифровано писмо на ЦРУ.

Веднага натикаха приятеля ми в патрулката, включиха сирената и го отведоха в участъка. Колко обяснения е изписал там само той си знае, но във всеки случай милицията конфискува паричките му, глоби го за извършване на валутно престъпление и го вписа за вечни времена в списъка на потенциалните държавни престъпници.

Сега на мен нищо такова нямаше да ми се случи. След като самата държава ме изпращаше толкова далече, тя се беше погрижила да ме осигури по някакъв начин. Тя знаеше, че с нашите синкави левчета можеше да се стигне най-много до Сръбско и ми беше отделила нещичко от валутните си авоари. Как щях да разпределям тридесет долара през цялата предстояща година си беше мой проблем. А този проблем се оказа ужасяващ още на втория ден след стъпването ми на африканска земя. Заради гражданската война там, всички магазини бяха опразнени до шушка и заключени от години и за години. Единственото място, на което човек можеше да си купи нещо за ядене, беше черната борса. А там за равностойността на един долар човек можеше да се снабди с 5-6 доматчета. Или с едно хлебче с големината на нашенска кифла. Или пък с кенче бира. Вярно – само маркова бира – „Туборг“, „Хайнекен“ или която и да е още от стотината разновидности, които се откриваха там, но все пак – само едно кенче! А за цялата година на мен би бяха броили 30 долара! Как щях да си ги разпределям през задаващите се 365 дни си беше моя работа. Но това е доста дълга и съвсем различна история, за която в онзи момент нямаше как да предполагам.

Не предполагах още и че получаването на долари от БНБ ще се окаже доста сложна процедура. Аз си представях, че ще отида до офиса, ще връча писмото от „Техноимпекс“ – ведомството, което ме изпращаше на работа, ще получа банкнотите, ще ги пъхна в джоба си и ще си замина по живо, по здраво.

О, свещена простота! Отидох в банката, застанах пред гишето и връчих писмото, но... пари не получих. Вместо това ми дадоха да попълня молба по образец. Получаването на валутата щяло да стане най-рано на следващия ден, след като молбата ми бъде разгледана и удовлетворена. Ако междувременно не се явеше някаква допълнителна пречка – например, ако се окажеше, че съм регистриран за валутни престъпления, както оня мой приятел.

Аз обаче не бях регистриран, защото не само че не бях се докосвал, но и не бях виждал на живо дори един пробит долар. Независимо от това, не ми дадоха доларите през този ден, а на следващия, волю-неволю, се налагаше отново да се връщам в София. Не ми беше невъзможно – живеех на някакви стотина километра. И като се замислих, благодарих на съдбата, че не ме беше заселила например в Силистра.

Нямаше как! На следващото утро, росен-росен, за пореден път пресякох жълтите павета и за втори път влязох в БНБ. След кратка церемония и подписи от моя страна ми връчиха три зелени банкноти с лика на не помня кой от американските президенти. А заедно с тях и един специален формуляр – бордеро разрешение за износ на валута зад границите на страната в двуседмичен срок. Воден от наивността си, аз погледнах на този документ с пълно пренебрежение. Откъде да съм знаел тогава колко тичане и главоболия ще ми отвори той. Както и да е!

Излязох на улицата. Сега пък изведнъж ме обзе ново, непознато ми до този момент чувство – струваше ми се, че всеки срещнат се вторачва в мен и си казва: „А-ха! Тоя е фрашкан с долари!...“ Уплаших се не на шега. Стиснах трите банкноти в джоба си, но ми се стори, че там те са на страшно несигурно място. Зачудих се къде ли мога да ги скрия по-добре. В същото време бях обзет и от страхотно изкушение. Щеше ми се да извадя хартийките и да ги разгледам на светло. Все пак до този момент не бях виждал такива. Ах, как ми се прииска да ги извадя!

Да, ама ако някой случайно ме забележеше? Като нищо можеше да ме проследи и да ме ограби. Или дори да ме убие! Знам ли на какво е способен светът заради тридесет долара? Подлудяван от страха си, започнах да премествам съкровището си от джоб в джоб, ама скришом. Всеки от джобовете обаче изглеждаше още по-несигурен от предишния, така че не след дълго намушках банкнотите в пазвата си. Тогава пък се ужасих от мисълта, че оттам те могат да изпаднат като нищо.

Дали да не ги набутам при интимните си части? Там няма кой да бърка, но пък времето беше доста топло. Като нищо щях да ги подмокря. Всъщност, като знаех какво пренасям, даже и да не беше топло, пак щях да ги подмокря – целият бях станал вир-вода. В същото време погледнах на минуващите не преставаха да ме пронизват. „Тоя е фрашкан с долари!...“ – разчитах аз нескритото им послание и от него потта ми ставаше все по-студена. Започна да ме втриса.

Господи, молех се аз, макар и да не съм особено набожен, позволи ми да стигна вкъщи и да закопая проклетите банкноти така, че и на мен самия да ми е трудно да ги открия! Ами ако наистина не ги открия?! Ето ти нова вълна от студена пот...

Да се знае от държавата, че имаш дори и един долар и да го задържаш за неопределено време в себе си, също беше престъпление.

Познавам една от приятелките на сестра ми, например, която веднъж бе излязла в чужбина по Второ направление. Като се върнала, декларирала на митницата седем долара, които ѝ останали след пътуването. По Закона за валутните ценности обаче тя била длъжна да ги върне в банката в двуседмичен срок, но не го сторила. Тогава, докато младата жена била на работа, в предприятието ѝ пристигнал милиционерски джип. Без много обяснения приятелката на сестра ми била натикана в него и отведена в неизвестна посока. Колегите ѝ луднали. „Аха! Виж я ти, значи! Прави се на много скромна, а ето как я забират с джип от работното ѝ място! Това е то тихата вода!“

На следващия ден всичко се разбрало, но приятелката на сестра ми вече си беше спечелила славата на изпечена далавераджийка. И без съмнение е била вписана в регистрите на МВР като потенциален валутен престъпник.

Аз, разбира се, не желаех нито да се возя в джип, нито да ме наричат далавераджия. Ето защо през целия период, през който притежавах трите зелени банкноти, бях длъжен да ги охранявам по-зорко, отколкото са били опазвани те в трезорите на БНБ.

Все още обаче не знаех каква нова глава в живота ми ще запишат тези мечтани 30 долара. Пътуването до Луанда, столицата на Ангола, ставаше чрез два полета. Първо – до Рим, а после с прикачване – до Луанда.

С полета до италианската столица нямаше никакви пречки. Колкото пъти поисках резервация, толкова пъти я получавах. Българите от онова време изглежда никак не обичаха да се шляят из Рим и ако не бяха пасажерите чужденци, самолетити ни щяха да си летят почти празни. Не стояха така нещата, свързани с втората отсечка – от Рим до Луанда. Анголският „Боинг“, макар и значително по-голям от нашия, се оказваше вечно пълен. Чудех се колко ли негри трябва да са нахлули в Европа, щом сега не смогваха да се върнат обратно? Май ще да е било истинско нашествие, защото моето име непрекъснато се оказваше в „листата на чакащите“.

В началото това не ме притесни. Нали през целия ни живот все ни учеха да чакаме търпеливо реда си. С месеци чакахме ред за хладилник, с години за телевизор, по петилетки за лек автомобил и по цял живот за един сив панелен апартамент. Та се въоръжих с търпение и сега. Така всеки

понеделник аз събирах куфарите си и ведно с цялото ми семейство тръгвах към София. А малко по-късно — и всеки петък. Имало и такава възможност.

Изключено е сега да опиша всичките си опити за летене, които последваха и през юни, и през юли, и през август. Ако все пак го направя, ще се получи поне двутомен совалков пътепис „До летище София – напред и назад“. В сравнение с него Алековият „До Чикаго и назад“ щеше да се окаже нищо и никакво книжле. Мисля си още, че е възможно дори и самите братя Райт да са полетели с много по-малко усилия от моите.

За беда, двуседмичният мандат на моето бордеро за износ на валута по Второ направление изтече. Сега Законът за валутните ценности ме задължаваше да го върна в БНБ ведно с безценните ми три зелени банкноти. Така се проверяваше дали междувременно не съм ги похарчил за глупости. Или пък дали не съм ги продал на черно. Чак тогава добивах право да ги получа пак, но по същата процедура – след като отскоча до „Техноимпекс“ и си взема ново писмо, което после да депозирам в банката. А след още един ден тя отново щеше да ми наброи накуп тридесетте долара с ново, надлежно издадено бордеро.

След две седмици пак бях длъжен да отида в София – за да удължа срока на новото разрешение за износ на валута, а след още две – пак да върна парите в националния трезор. После пак да се сдобия с писмо от „Техноимпекс“ и така нататък. Така между ведомството ми и БНБ се завъртя луда кореспонденция, а аз скъсах един чифт обувки от обиколките си между тях. Като пресметнах разходите, които направих за тези „екскурзии“, оказа се, че трите ми зелени банкноти са добили истинско златно покритие, но... Нямаше как да се откажа от тях. Това беше авансът ми за цяла година напред. На други средства за моето препитание и за издръжката на семейството ми, което очаквах да дойде при мен, не можех да разчитам.

Едно зло обаче никога не идва само. След толкова контакти с висшата ни банкова институция, разбрах някак си, че като притежател на червен паспорт с изходна виза по Второ направление имам право да закупя със собствени средства още сто долара. Сто долара!

Зеленото им сияние мигом ме заслепи и с цялата си глупост аз взех, че ги купих. Но не от София, а така както повеляваше законът – от най-близката банка по местоживеене. Сиреч от Пазарджик. Условията бяха същите – забранено ми беше да ги харча в страната, а в случай, че не я напуснех в двуседмичен срок, се задължавах да ги върна в банката. После пак да ги купя, после пак да ги върна и така нататък, докато някой ден все пак замина.

Така освен до София сега всяка втора седмица поемах и към Пазарджик. Слава Богу, че при една от поредните заверки касиерът в пазарджишката банка записа грешна дата, та му се наложи да напише „Поправка моя!“, да се подпише и да удари печата. Оттук нататък поправките на датите започнах да си нанасям аз, докато написаното стана съвсем неразбираемо и валидно за вечни времена. Рискувах наистина някой ден да бъда отведен с джипа, но вече така ми беше писнало, че ми беше все едно джип ли ще ме вози, или самолет.

Край на тази сага с банковата бюрокрация сложи заминаването ми на 21 август! Със сигурност обаче тя щеше да се проточи поне още няколко месеца, ако вероятно самият Господ Бог не ме срещна с правилния човек – с един пенсиониран и явно високопоставен служител на БГА. След като изслуша перипетиите ми, той взе нещата в свои ръце и напълно безкористно ги доведе докрай в рамките на само на една седмица. Но това е друга, много по-дълга история.

Димитър ДЪНЕКОВ

ИЗВИНЕНИЕ
ЗА ДОПУСНАТА РЕДАКТОРСКА ГРЕШКА

При подреждането на страницата „СТИХОВЕ ОТ ИЗВОРА НА ЖРЕБЧЕТО“, публикувана в бр. 10 на вестника, съставителят е допуснал неволно разместване на файловете с творбите на представените автори. Така стихотворението „ОГНИЩЕ“, оповестено като творба на младата поетеса РАЯ КРУШАРОВА, всъщност е написано от по-възрастната ѝ посестрима ДАФИНКА СТАНЕВА – представена на същата страница с друго стихотворение – „УТЕХА“.
Като се извинява на двете дами, редакцията на вестника представя, макар и със закъснение, написаната и представена от Рая Крушарова творба:

Не искам да те водя.
Или следвам.
Със тебе нека просто повървя...
Без тежки обещания за вечност.
С разбиране и обич.
Тук. Сега.

И пак така ръцете си ще пуснем,
различни други щом ни призоват –
с обич и разбиране, без думи...

На път е всеки.
Всеки е на път.

„АПРИЛЦИ“

Редакция в. „Априлци“ - Брацигово, e-mail: v.apriltsi@abv.bg, skype: v.apriltsi Предпечатна подготовка и печат - „Беллопринт“ ООД - Пазарджик, тел. 034 440-400